

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport*

Granskning av årsredovisning 2007

Krokoms kommun

2008-04-07

Hans Stark

Kjell Pettersson

Maj-Britt Åkerström

Certifierade kommunala revisorer

*connectedthinking

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Revisionsfråga och metod	4
3	Granskningsresultat	6
3.1	Förvaltningsberättelse	6
3.1.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten	6
3.1.2	Investeringsredovisning	7
3.1.3	Driftredovisning	8
3.1.4	Balanskrav	9
3.1.5	God ekonomisk hushållning	10
3.2	Resultaträkning	12
3.3	Balansräkning	13
3.3.1	Tillgångar	14
3.3.2	Eget kapital, avsättningar och skulder	15
3.3.3	Ansvarsförbindelser	15
3.4	Kassaflödesanalys	15
3.5	Sammanställd redovisning	16
3.6	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper	17
3.7	Nämndernas redovisning av sina uppdrag	17

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Vi bedömer att kommunens ekonomiska situation och utveckling är relativt god. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige beslutat om.

Mål för verksamheterna redovisas inte i 2007 års budget och följaktligen redovisas inte heller någon måluppfyllelse i årsredovisningen. Vi kan därmed inte bedöma måluppfyllelsen för verksamhetsmålen med betydelse för en god ekonomisk hushållning.

När det gäller den finansiella rapporteringen vill vi särskilt lyfta fram följande punkter:

- En stor del av kommunens pensionsåtagande ligger i enlighet med KRL utanför balansräkningen som ansvarsförbindelse. De pensioner som intjänats före 1998 uppgår (inkl löneskatt) till 385 mnkr vilket innebär att kommunens totala åtagande för pensioner uppgår till 421 mnkr. Ansvarsförbindelsen har under 2007 ökat med närmare 70 mnkr då beräkningsgrunderna för pensioner ändrats. De ökade pensionsutbetalningarna under kommande år kommer att vara en avgörande fråga för kommunen att hantera ur såväl ett resultat- som ett likviditetsperspektiv.
- Verksamhetens nettokostnader i kommunen ökar med 5,6 % medan ökningen av skatteintäkter och statsbidrag är 4,6 %. Det är inte långsiktigt hållbart att nettokostnaden har en högre ökningstakt än skatteintäkter och statsbidrag.
- Finansnettot, som är negativt och uppgår till – 2,5 mnkr kommer att påverkas av ökade räntekostnader i takt med investeringar i verksamheterna under de närmaste åren. Även denna kostnadsökning måste hanteras inom ramen för en god ekonomisk hushållning.

Strukturen i nämndernas verksamhetsberättelser följer inte anvisningarna från ekonomikontoret vilket gör att utformningen varierar. Totalt sett är dock verksamhetsberättelserna informativa. Vi rekommenderar att fullmäktige beslutar om omfattningen av nämndernas redovisning av hur de fullgjort sina uppdrag och formerna för redovisningen.

Fortfarande finns outredda differenser avseende leverantörsskulder och vissa lönerelaterade konton. För lönekontona har man kommit en bit på väg när det gäller att reda ut differenserna medan en hel del arbete återstår innan leverantörsskulders konto är avstämt. Med tanke på att vi under ett flertal år påtalat dessa brister så menar vi att det är viktigt att man snarast:

- Upprättar och dokumenterar rutiner för redovisning och avstämning som säkerställer att man framåt har en tillräcklig avstämning.
- Reder ut och rättar upp de gamla differenser som finns i redovisningen.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Den kommunala redovisningslagen (KRL) reglerar externredovisningen. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering. Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för årsredovisningen.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med normgivning, främst från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv skall besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?

Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Med rättvisande räkenskaper avses fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation..

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- finansieringsanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning.

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

3.1 Förvaltningsberättelse

I KRL kap 4 framgår det att kommunen skall upprätta en förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen skall innehålla:

- en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet (KRL 4:1)
- särskilda upplysningar om de anställdas sjukfrånvaro (KRL 4:1 a)
- samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet (KRL 4:2)
- en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten (KRL 4:3)
- en redovisning av hur det negativa resultatet skall regleras (KRL 4:4)
- en utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning (KRL 4:5)
- sådana upplysningar som avses i KRL 4:1 skall också omfatta sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (KRL 8:1).

3.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- sådana förhållanden, som inte skall redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- förväntad utveckling
- väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- annat av betydelse för styrning och uppföljning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL. Kommunen gör i årsredovisningen en uppföljning av de finansiella mål som kommunfullmäktige fastställt. Någon samlad uppföljning mot de fastställda verksamhetsmålen görs dock inte i årsredovisningens verbala delar.

I förvaltningsberättelsen redovisas en ekonomisk översikt för 2007. I den ekonomiska översikten kommenteras balanskravet, driftbudgetutfallet för nämnderna samt några finansiella nyckeltal och utvecklingen över tiden. Även de ekonomiska förutsättningarna i budgeten för kommande år och den förväntade utvecklingen kommenteras.

Varje nämnd har också i sin verksamhetsberättelse, i varierande omfattning och rubricering beskrivit och analyserat viktiga framtidsfrågor.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunens personalberättelse är informativ och den obligatoriska redovisningen av kommunens sjukfrånvaro görs i enlighet med KRL 4:1 a §. Det innebär att frånvaron specificeras på kort- och långtidsfrånvaro, män och kvinnor samt att den är åldersindelad. Den personalekonomiska redovisningen lämnar även en utförlig beskrivning om t.ex. systerhetsgrad, arbetsmiljö och rehabilitering, personalutveckling och jämställdhet.

Den totala sjukfrånvaron har minskat, från 11,3 % till 10,5 %, det uppsatta målet för 2007 var att sjukfrånvaron skulle ligga på 10,3 %. Även långtidssjukfrånvaron har minskat något under året.

3.1.2 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och finansieringsanalysen
- jämförelse med tidigare år görs
- avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Kommunens nettoinvesteringar uppgår till 21 mnkr, vilket är 15 mnkr mindre än budgeterat. Avvikelsen mot budget förklaras av till stor del av lägre investeringar än budgeterat inom Samhällsbyggnadsnämnden för verksamhetsområdena VA-verksamhet samt

Förskola – Skola, Social omsorg och energiåtgärder. Även investeringarna inom Barn- och utbildningsnämnden samt kommunstyrelsen är lägre än budget för året.

I planerna för de närmaste åren kommer investeringsnivåerna att öka kraftigt då befolkningsutvecklingen ställer krav på utbyggnad av verksamheterna inom främst barnomsorg och skola i de expansiva delarna av kommunen. Vi vill poängtera vikten av att noggranna kalkyler upprättas för att säkerställa att kommunen även i framtiden klarar de ökade investeringsnivåerna inom ramen för en god ekonomisk hushållning.

3.1.3 Driftredovisning

Vi har granskat att:

- budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- jämförelse med tidigare år görs
- driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Årets nettokostnader med avvikelse mot budget (Tkr)	Avvikelse mot budget	Avvikelse i Prognos 2
Kommunstyrelsen	-0,1	-1,0
- Köpta tjänster gymnasieförbundet	-2,8	-0,2
Socialnämnd	3,1	2,9
Barn- och utbildningsnämnd	1,7	0,0
Samhällsbyggnadsnämnd	0,1	-3,4
Övriga nämnder	-0,4	-0,3
Summa nämndernas verksamheter	1,6	-2,0

Barn- och utbildningsnämnden har ett underskott mot budgeten för förskola/barnomsorg medan grundskolan p.g.a. högre interkommunala intäkter än budgeterat har överskott mot budget.

Socialnämndens totala överskott beror på minskade personalkostnader samt omstruktureringar av verksamheter. Problem finns dock fortfarande inom äldreomsorgen att nå de planerade besparingarna samtidigt som individ- och familjeomsorgen har höga kostnader för missbrukarvård och man märker ett ökat behov av ekonomiskt bistånd via försörjningsstöd

Samhällsbyggnadsnämnden signalerade redan i delårsrapporten ett negativt budgetutfall vilket gjorde att man under hösten har fått ett tilläggsanslag på 3,4 mnkr som gör att man klarar budget. Man upplever att det finns otydligheter i var det ekonomiska ansvaret för anpassning av lokaler ska ligga.

Kommunstyrelsens verksamheter klarar totalt sett budgeten med ett mindre underskott. Ersättningar till gymnasieförbundet var enligt kommentarerna i förvaltningsberättelsen underbudgeterad vilket har justerats inom ramen för det positiva resultatet.

Av de övriga nämnderna har både Myndighetsnämnden (+ 94 tkr) och Överförmyndarnämnden (- 261 tkr) stora avvikelser mot sina budgetar sett i relation till budgetomslutningen. Avvikelserna kommenteras inte under respektive nämnd och inte heller i den ekonomiska översikten.

Sammanfattningsvis är det positivt att notera att prognossäkerheten är god i nämnderna. Med hänsyn till att Samhällsbyggnadsnämnden efter delårsrapporten tillförts 3,4 mnkr så ligger nämndernas budgetavvikelser vid årets slut mycket nära de prognoser som upprättades vid halvårsskiftet.

3.1.4 Balanskrav

Vi har granskat:

- kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen (KL 8:5) föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall fullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte skall ske.

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts. Avstämningen mot balanskravet görs i den ekonomiska översikten och man konstaterar även att inga negativa resultat sedan tidigare år återstår att reglera.

3.1.5 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kommunen har nått de finansiella målen som fastställts i budgeten för 2007. Uppföljningen av de finansiella målen är tydlig.

Det är dock fortfarande svårt att utläsa den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen. I den sammanfattande förvaltningsberättelsen ges följande kommentar:

”Inom kommunen pågår arbete med mål- och resultatstyrning. Vi har dock för 2007 inte en sammanhållen målbild med väl formulerade mål som formellt fyller lagens krav om verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. Tilläggas bör att nämnder och verksamheter enskilt förtjänstfullt arbetar med mål”.

Uppföljningen av nämndernas mål varierar i omfattning och utformning. Vår bedömning är att uppföljningen av måluppfyllelsen skulle underlättas med en samlad och till utformningen gemensam uppställning för samtliga nämnder.

I anvisningarna för bokslutsarbetet efterfrågas för verksamhetsområden väsentliga mål samt graden av måluppfyllelse. Någon strukturerad uppföljning av detta görs inte i förvaltningsberättelsen. Enligt kommunallagen ska planeringen av verksamheten ske med mål och riktlinjer. Mål för verksamheterna redovisas inte i 2007 års budget och följaktligen redovisas inte heller någon måluppfyllelse i årsredovisningen. Vi kan därmed inte bedöma om verksamhetsmålen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Kommunfullmäktige har fastställt finansiella mål för kommunen. Nedan redovisas dessa och den uppföljning av dem som görs i årsredovisningen.

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige inför budget 2007	Utfall 2007	Måluppfyllelse
Resultat – Kommunens ekonomiska resultat före extraordinära poster ska uppgå till minst 2 % av skatteintäkter och övriga intäkter, dvs ca 17 mnkr.	Resultat – resultatet i bokslutet (19,4 mnkr) överstiger fullmäktiges mål.	Ja
Likviditet – Ska på ett års sikt motsvara en månads lönekostnader, dvs ca 30 mnkr.	Likviditet – Uppgår vid årsskiftet till 88 mnkr	Ja
När likviditetsmålet uppnås ska den totala långfristiga skulden minskas antingen genom amortering av låneskuld eller verklig avsättning till pensionsskuld	Lån – De långfristiga skulderna är oförändrade under 2007. Avsättningen för pensioner inkl löneskatt minskar med 59 mnkr från 2006	Ja, den totala avsättningen för pensioner minskar i och med att man betalar ut pensioner intjänade under 1998-2003
Investeringar skall finansieras med egna medel och investeringarnas storlek ska ej överstiga de årliga avskrivningarna, d v s ca 25 mnkr	Investeringarna ligger på 21 mnkr. medan avskrivningarna uppgår till 25 mnkr	Ja

Sammantaget uppfyller man alltså de finansiella målen och kommunens ekonomiska situation får bedömas som relativt god med tanke på de resultatnivåer man haft under de senaste åren. Samtidigt är det viktigt att poängtera att det finns stora ekonomiska utmaningar under kommande år:

- En stor del av kommunens pensionsåtagande ligger i enlighet med KRL utanför balansräkningen som ansvarsförbindelse. De pensioner som intjänats före 1998 uppgår (inkl löneskatt) till 385 mnkr vilket innebär att kommunens totala åtagande för pensioner uppgår till 421 mnkr. Ansvarsförbindelsen har under 2007 ökat med närmare 70 mnkr då beräkningsgrunderna för pensioner ändrats. De ökade pensionsutbetalningarna under kommande år kommer att vara en avgörande fråga för kommunen att hantera ur såväl ett resultat- som ett likviditetsperspektiv.
- Verksamhetens nettokostnader i kommunen ökar med 5,6 % medan ökningen av skatteintäkter och statsbidrag är 4,6 %. Det är inte långsiktigt hållbart att nettokostnaden har en högre ökningstakt än skatteintäkter och statsbidrag.
- Finansnettot, som är negativt och uppgår till – 2,5 mnkr kommer att påverkas av ökade räntekostnader i takt med investeringar i verksamheterna under de närmaste åren. Även denna kostnadsökning måste hanteras inom ramen för en god ekonomisk hushållning.

3.2 Resultaträkning

Resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året (KRL 5:1).

Vi har granskat att:

- resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Vi bedömer att resultaträkningen översiktligt är uppställd i enlighet med KRL och att noter finns i tillräcklig omfattning samt att interna transaktioner har justerats korrekt.

Skatteintäkterna redovisas i enlighet med RKR:s rekommendation 4.2 och består av tre delar:

- Preliminära skatteintäkter, 463 mnkr
- Prognos för 2007 års slutavräkning, 8 mnkr
- Justering av 2006 års skatteintäkter, - 2 mnkr.

Slutavräkningen för 2007 är känd först i december 2008 och ev. avvikelser från prognosen kommer att belasta 2008 års resultat.

I tabellen nedan redovisas resultaträkningens poster jämfört med föregående bokslut, budget samt den prognos som lämnades i samband med tertialrapporten per sista augusti 2007. Den största skillnaden mellan prognos och utfall finns under skatteintäkter och statsbidrag som är lägre vid årsskiftet än i prognosen, 3,3 mnkr. Finansnettot har förbättrats med 1,5 mnkr vilket kompenserar en del av att skatter och statsbidrag har sjunkit jämfört med prognosen. Att nettokostnaderna ligger i nivå med prognosen är glädjande eftersom det är ett tecken på att prognossäkerheten är god.

Ett oroande tecken är att skatter och statsbidrag har en lägre ökningstakt än nettokostnaden vilket inte är hälsosamt ur ett långsiktigt perspektiv.

	Bokslut 2006	Budget 2007	Prognos aug 2007	Utfall 2007	Ökning från 2006
Verksamhetens intäkter	160,8	157,7		152,7	
Verksamhetens kostnader	-749,6	-782,5		-775,5	
Avskrivningar	-25,9	-24	-26,5	-24,8	
Verksamhetens nettokostnader	-614,7	-648,8	-647,3	-647,6	5,4%
Skatteintäkter	640,3	665	673	669,7	4,6%
Finansiella intäkter	3,2	1	1	3,4	
Finansiella kostnader	-5,8	-6,5	-5	-6,1	
Resultat	23	10,7	21,7	19,4	
Resultatmål: (2 % av bruttointäkterna)	2,9%	1,3%	3,2%	2,4%	

3.3 Balansräkning

Balansräkningen skall i sammandrag redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen. (KRL 5:2).

Vi har granskat att:

- balansräkningen är uppställd enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- förändringen av eget kapital överensstämmer med årets resultat i resultaträkningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Utformandet av bilagor och specifikationer kan förbättras, för vissa poster är underlagen vid gransknings-tillfället bristfälliga.

Vi bedömer att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Fortfarande finns outhämta differenser avseende leverantörsskulder och vissa lönerelaterade konton. För lönekontona har man kommit en bit på väg när det gäller att reda ut differenserna medan en hel del arbete återstår innan leverantörsskulders konto är avstämt. Med tanke på att vi under ett flertal år påtalat dessa brister så menar vi att det är viktigt att man snarast:

- Upprättar och dokumenterar rutiner för redovisning och avstämning som säkerställer att man framåt har en tillräcklig avstämning.
- Reder ut och rättar upp de gamla differenser som finns i redovisningen.

Nedan redovisas några iakttagelser från vår granskning av balansräkningens poster.

3.3.1 Tillgångar

Materiella tillgångar minskar något från 2006. De finansiella anläggningstillgångarna minskar med 2 mnkr, bl a genom nedskrivningar av fordringar samt avskrivning av fordran på räddningstjänstförbundet.

Kommunen har långfristiga fordringar som skrivs ner löpande med fastställda belopp i det fall motparten inte amorterar fordringarna. Vi bedömer att en värdesäkring av hela beloppet för dessa fordringar bör göras i balansräkningen.

Under kortfristiga fordringar redovisas en fordran på Vägverket med 4,3 mnkr. Kommunen har under 2007 förskottat till Vägverket för byggande av en Gång- och cykelväg. Återbetalning ska enligt avtalet ske "...när medel för objektet finns tillgängliga i Vägverkets budget." Fordran löper utan ränta och återbetalas när medel för projektet finns tillgängliga i Vägverkets budget vilket kan ske under perioden 2008 – 2015 enligt upprättat avtal. Det är enligt vår uppfattning inte självklart att fordran ska tas upp som en tillgång till sitt nominella belopp mot bakgrund av förskottet/lånets villkor. Klassificeringen av fordran som kortfristig kan även ifrågasättas då det inte är klart att den kommer att regleras under 2008.

Någon värdereglering av kundfordringar äldre än ett år har inte gjorts i bokslutet. Skulle en sådan ha gjorts enligt tidigare års rutiner så skulle en nedskrivning av fordringarna ha gjorts med ytterligare ca 160 tkr utöver den värdereglering som gjorts tidigare år.

Kassa och bank ökar med drygt 35 mnkr och uppgår till 88 mnkr vid årsskiftet. Under mars 2008 har kommunen betalat ut medel avseende pensioner intjänade under 1998 – 2003 (ca 60 mnkr) vilket gör att likviditeten idag är avsevärt lägre.

3.3.2 Eget kapital, avsättningar och skulder

Avsättningen för pensioner minskar med 59 mnkr. inkl löneskatt. Minskningen beror på att de medel som likvidmässigt betalats ut under 2008 i bokslutet är överförda till att redovisas som kortfristig skuld. Kommunens skulder till banker och kreditinstitut är oförändrade från föregående år.

De kortfristiga skulderna ökar med totalt ca 62 mnkr jämfört med föregående år, även här är förklaringen de pensionsmedel som betalats ut under början av 2008 och i bokslutet redovisas som kortfristig skuld.

3.3.3 Ansvarförbindelser

Kommunens ansvarförbindelser minskar med 14 mnkr från föregående år. Ingen av de delar kommunens åtaganden består av ökar jämfört med föregående år.

3.4 Kassaflödesanalys

I finansieringsanalysen skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas (KRL 7:1).

Vi har granskat att:

- kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens kassaflöden och investeringar och att noter finns i tillräcklig omfattning. Kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen. Analysen överensstämmer med RKR:s rekommendation för redovisning av kassaflöden.

3.5 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningens syfte är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska åtaganden oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs. (Rådets rekommendation).

Den sammanställda redovisningen skall innehålla en resultaträkning och en balansräkning som utgör en sammanställning av kommunens och de juridiska personernas resultat- och balansräkning. (KRL 8:2).

Det är god redovisningssed att inkludera en finansieringsanalys. (Rådets rekommendation).

Vi har granskat att:

- den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en finansieringsanalys
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från intern poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).
- den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- interna poster har eliminerats i allt väsentligt.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. I tabellen nedan redovisas de ingående delarna i den sammanställda resultaträkningen:

Enhet	Resultat, mnr	Ägd andel	Resultat, 2007	Resultat 2006
Krokoms kommun	19,4	100%	19,4	23,0
Krokomsbostäder AB	1	100%	1,0	1,5
Jämtlands Gymnasieförbund	0,7	19%	0,1	2,5
Norra Jämtlands Räddningstjänstförbund	1,8	26%	0,5	-0,3
Resultat sammanställd redovisning	22,9		21,0	26,7

I verksamhetsberättelsen beskrivs respektive bolag med information om verksamhet och ekonomi under det gångna året och i den ekonomiska översikten kommenteras den sammanställda redovisningen. Enligt vår uppfattning bör de delar som ingår i den sammanställda redovisningen samlas under samma avsnitt i förvaltningsberättelsen under en gemensam rubrik – Sammanställd redovisning. Analysen i den ekonomiska översikten av de externa enheternas påverkan på kommunens ekonomi under året och framåt kan utvecklas.

Vi bedömer att den sammanställda balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av koncernens samlade tillgångar och skulder. Vissa problem finns i härledningen av förändring av eget kapital, främst till följd av att resultat och balansräkningar ändras mellan upprättandet av sammanställda redovisningen och fram till den tidpunkt då de slutligen antas i respektive företags styrelse.

3.6 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

... Om avvikelser görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ på det kommunala området, skall upplysning om detta och om skälen för avvikelserna lämnas i en not. (KRL 1:3).

... Resultaträkningen, balansräkningen och finansieringsanalysen får kompletteras med upplysningar i noter. I så fall skall hänvisning göras vid de poster i resultaträkningen, balansräkningen till vilka upplysningarna hänförs. (KRL 3:2).

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder skall anges.

Utöver KRL:s krav ställer RKR:s rekommendationer krav på tilläggsupplysningar.

Vi bedömer att kommunen i allt väsentligt efterlever KRL och RKR:s rekommendationer vad gäller redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.

3.7 Nämndernas redovisning av sina uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Vi har övergripande granskat om redovisningarna:

- är utformade i enlighet med kommunens anvisningar
- ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag.

Bedömning och iakttagelser

Från ekonomikontoret har översiktliga anvisningar lämnats till nämnderna om hur rapporterna ska utformas. Av dessa anvisningar framgår att rapporten ska kommentera *väsentliga händelser* och *ekonomiska avvikelser* under året som gått och *planerade större förändringar*. Stort utrymme i nämndernas berättelser upptas för beskrivning av den verksamhet som bedrivits under året. Grunder för budgetavvikelser redovisas endast i begränsad omfattning, detsamma gäller för planerade större förändringar. Strukturen i nämndernas verksamhetsberättelser följer inte anvisningarna från ekonomikontoret vilket gör att utformningen varierar. Totalt sett är dock verksamhetsberättelserna informativa.

Vi rekommenderar att fullmäktige beslutar om omfattningen av nämndernas redovisning av hur de fullgjort sina uppdrag och formerna för redovisningen. Sådant beslut kan ex innebära krav på nämnderna att redovisa:

- målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse
- analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder
- nyckeltal eller verksamhetsmått som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling
- personalredovisning
- miljöarbetet
- kvalitetsredovisning
- kopplingen mellan ekonomi, prestationer och kvalitet.